

Bryssel den 8.2.2016
COM(2016) 48 final

RAPPORT FRÅN KOMMISSIONEN TILL EUROPAPARLAMENTET OCH RÅDET
om system för fixering av nötkreatur där djuren vänds upp och ner eller tvingas till
onaturliga ställningar

RAPPORT FRÅN KOMMISSIONEN TILL EUROPAPARLAMENTET OCH RÅDET

om system för fixering av nötkreatur där djuren vänds upp och ner eller tvingas till onaturliga ställningar

1. BAKGRUND

I artikel 27.2 i rådets förordning (EG) nr 1099/2009 om skydd av djur vid tidpunkten för avlivning¹ föreskrivs att kommissionen senast den 8 december 2012 ska förelägga Europaparlamentet och rådet en rapport om system för fixering av nötkreatur där djuren vänds upp och ner eller tvingas till onaturliga ställningar. ”Denna rapport ska grundas på resultaten av en vetenskaplig undersökning där dessa system jämförs med system där nötkreaturen hålls i upprätt läge och ska beakta djurskyddsaspekter och socioekonomiska konsekvenser, inbegripet i vad mån de religiösa samfundet accepterar sådana system samt säkerhet för dem som ska sköta systemen. Denna rapport ska, om så är lämpligt, åtföljas av lagförslag i syfte att ändra denna förordning när det gäller systemen för fasthållning av nötkreatur där djuren vänds upp och ner eller tvingas till onaturliga ställningar.”

För att förbereda denna rapport beställde kommissionen en studie (nedan kallad *BoRest-studien*²).

På grund av studiens särdrag och komplexitet (särskilt vad gäller insamlingen av tekniska och vetenskapliga data i slakterier) tog förberedelserna och genomförandet mycket längre tid än förväntat, vilket gjorde att antagandet av denna rapport försenades.

2. FIXERING AV NÖTKREATUR SOM SLAKTAS UTAN BEDÖVNING

2.1 Bakgrund

I slakterier fixeras nötkreatur³ i upprätt läge i en fixeringsbox innan de bedövas, vanligtvis genom penetrerande bult.

Enligt artikel 4.4 i förordning (EG) nr 1099/2009 ska bedövningskraven i artikel 4.1 och i bilaga I till den förordningen inte gälla om slakten sker i enlighet med särskilda metoder som påbjuds av religiösa ritualer, under förutsättning att slakten äger rum i

¹ EUT L 303, 18.11.2009, s. 1.

² *Restraining systems for bovine animals slaughtered without stunning/Welfare and socio-economic implications – BOREST* -, Institut de l'Elevage (samordnare), juni 2015.
(http://ec.europa.eu/food/animals/welfare/practice/slaughter/index_en.htm).

³ I samband med denna rapport avser ordet ”djur” endast nötkreatur (vuxna nötkreatur och kalvar).

ett slakteri. EU-lagstiftning tillåter på dessa villkor undantagsvis metoder för slakt utan bedövning såsom avblodning av djur utan föregående bedövning, vilket inbegriper rituell slakt enligt judiska eller muslimska ritualer. För detta ändamål har det konstruerats särskilda fixeringssystem för att vända nötkreaturet upp och ner eller på sidan (roterande box) så att snittläggningen för slaktaren underlättas. Sådana fixeringssystem får endast användas om djur slaktas utan bedövning⁴.

I en rapport från 2004 om djurskyddsaspekterna av olika metoder för bedövning och avlivning av djur förespråkade forskare vid Europeiska myndigheten för livsmedelssäkerhet (Efsa) fixering av djur i upprätt läge vid slakt utan bedövning⁵. Deras yttrade grundade sig på en publikation från 1990 där två typer av boxar (upprätt kontra roterande) jämfördes.

Under förfarandet för antagande av förordning (EG) nr 1099/2009 hävdades det att de roterande boxar som används i Europa nu väsentligen skiljer sig från den modell som beskrivs i publikationen från år 1990. Därutöver uttryckte vissa religiösa samfund farhågor om att upprätt ställning kanske inte är förenligt med deras religiösa ritualer.

2.2 Lägesrapport

År 2012 slaktades totalt 25 miljoner nötkreatur i EU⁶ av vilka omkring 2,1 miljoner⁷ (8,5 %) slaktades utan bedövning, nästan alla av dem (97 %) i sex medlemsstater⁸.

Av dessa 2,1 miljoner djur slaktades drygt 1,6 miljoner i roterande anordningar (78 % av de djur som slaktades utan bedövning) medan resten (22 %) slaktades i anordningar för upprätt fixering.

Under år 2012 användes inga roterande anordningar i Lettland, Portugal, Rumänien, Slovakien och Förenade kungariket. Upprätt läge var obligatoriskt i Förenade kungariket⁹.

Förhållandet mellan slakt i box med upprätt fixering eller i roterande box varierar avsevärt mellan medlemsstaterna, från 100 % upprätt fixering (i Förenade kungariket på grund av lagstiftningen) till 90 % roterande box (i Frankrike) med varierande förhållanden i de olika medlemsstaterna.

⁴ Artikel 15.2 i förordning (EG) nr 1099/2009.

⁵ http://www.efsa.europa.eu/EFSA/efsa_locale-1178620753812_1178620775454.htm, se s. 25.

⁶ För närmare detaljer: se särskilt avsnitt 4 i BoRest-studien.

⁷ Den exakta siffran är 2 147 300 nötkreatur baserad på en studie från 2012 från de behöriga myndigheterna.

⁸ Belgien, Spanien, Frankrike, Italien, Nederländerna och Förenade kungariket.

⁹ Upprätt läge var även obligatoriskt i Estland, men det utfördes ingen slakt utan bedövning under studien.

Det finns ett brett spektrum av olika praxis vad gäller sättet för hur roterande boxar används. I flertalet slakterier (80 %) används rotation på 180° (djuret är vänt upp och ner, dvs. på ryggen), medan resten roterar djuret i 90° (djuret fixeras på sidan).

2.3 Roterande anordningar

Det finns många olika typer av utrustning som används (32 modeller identifieras av BoRest-studien) från olika tillverkare. De tre största tillverkarna har en andel på 50 % av marknaden, medan de resterande 50 % tillhandahålls av lokala tillverkare.

Enligt BoRest-studien är mer än 90 % av de franska slakterierna, oberoende av storleken på slakterierna, utrustade med modernt utformade roterande anordningar. Sådana anordningar används också i andra länder som Belgien, Spanien och Nederländerna (tillsammans med Frankrike står dessa medlemsstater för 85 % av de djur som slaktas utan bedövning).

Utifrån dessa uppgifter slaktas enligt BoRest-studien uppskattningsvis mer än 85 % av djuren i modernt utformade roterande anordningar. Detta överensstämmer med det faktum att 67 % av slakterierna är utrustade med anordningar som är mindre än 10 år gamla och att mindre än 15 % av slakterierna hade gjort investeringar före år 1990.

3. DJURSKYDDSOÖVERVÄGANDEN

3.1 Litteraturgenomgång

I Efsa-rapporten från 2004 refererar vetenskapsmännen till en studie som genomfördes 1990 och som jämför en typ av box där djuren fixeras i upprätt läge (Cincinnati- eller ASPCA-box) med en box där djuren vänds på sidan eller på rygg (Weinberg-box). Enligt denna studie är det ur djurskyddssynpunkt fördelaktigare att fixera djur i upprätt läge.

Sedan Weinberg-boxen infördes har den ursprungliga utformningen på den roterande fixeringen genomgått betydande förändringar.

Att vända djuret upp och ner är förenat med en rad problem i fråga om djurs välbefinnande: djuret hamnar i en onaturlig ställning som leder till tryck mot buken och stress, särskilt om det hålls i denna ställning under längre tid.

Upprätt fixering för slakt utan bedövning försvårar å andra sidan för slaktaren att lägga snittet (nedifrån och upp) och kan försämra dennes arbetsförhållanden.

3.2 Uppgifter som samlats in från BoRest-studien

I samband med BoRest-studien undersöktes djurskyddsfrågor på 1 113 nötkreatur med stickprover från olika kategorier av djur, olika fixeringsanordningar och olika

fixeringspraxis som samlades in i 18 slakterier i sex medlemsstater¹⁰ under juli–december 2013. Flera djurskyddsparametrar beträffande fixeringens varaktighet, snittläggning och avblodning samt förlust av medvetande observerades.

De flesta variablerna hade likartade intervaller för de medelvärden som erhöles i de tre lägena (upp och ner, på sidan, upprätt). Resultaten visade på vissa skillnader men de flesta av dem kan kopplas till vissa särdrag i konstruktionen av anordningarna, kvaliteten på fixeringen av huvudet och aktörernas skicklighet.

De stora skillnader i slakteriernas konstruktion (utformningen på drivgångarna, utformningen på fixerings- och avblodningsutrymmena, fixeringsanordningens konstruktion osv.) och skickligheten och kapaciteten hos slaktarna som konstaterades under studien gjorde att det inte gick att beakta och analysera samtliga faktorer.

Studien ledde dock inte till några definitiva slutsatser om betydande skillnader i fråga om djurskyddet mellan de två fixeringssystemen.

4. EKONOMISKA, SOCIALA OCH SAMHÄLLELIGA ASPEKTER

Enligt BoRest-studien är systemen för upprätt fixering billigare än de roterande systemen i fråga om samtliga ekonomiska aspekter: totala investeringskostnader, underhåll och livslängd.

De årliga kostnaderna för en anordning för upprätt fixering beräknas uppgå till omkring 4 300 euro (inklusive avskrivningskostnaderna för en investering på 50 000 euro, underhålls- och räntekostnaderna) och för en anordning för roterande fixering till 12 600 euro (inklusive avskrivningskostnaderna för en investering på 100 000 euro, underhålls- och räntekostnaderna).

Det bör dock erinras om att kostnader för fixeringsanordningen endast utgör en mindre del (under 10 %) av de totala slaktkostnaderna.

Bandhastigheten på ett slakteri är en av de viktigaste faktorerna för slaktkostnaderna. Vad gäller detta finns det enligt studien ingen skillnad i bandhastigheten mellan systemen för upprätt och roterande fixering. I båda fallen slaktas i genomsnitt 28–30 vuxna djur per timme.

Slakteriercheferna angav att förutom kostnaderna även frågor om personalens arbetsmiljö, djurskyddet och religiösa krav spelar en lika viktig roll för valet av fixeringsanordning.

Inom ramen för BoRest-studien har man försökt samla in information från så många företrädare för religiösa samfund som möjligt¹¹.

¹⁰ Belgien, Spanien, Frankrike, Italien, Nederländerna och Förenade kungariket. Dessa sex medlemsstater stod vid tidpunkten för studien för 97 % av de nötkreatur som slaktades utan bedövning.

För företrädarna för de judiska samfunden har i samtliga fall fixering där djuret är vänt upp och ner varit att föredra.

För företrädarna för de muslimska samfunden har roterande anordningar ofta varit att föredra, men det upprätta läget ansågs också acceptabelt om det tillämpades korrekt och om systemet drevs av erfaren personal.

Båda samfunden ansåg huvudfixering, oavsett djurets läge, vara ett problem i fråga om djurskyddet samt avblodningen och dess effektivitet.

Vad gäller arbetsvillkoren kunde ingen jämförelse göras mellan de två fixeringssystemen, eftersom antalet svar från personal som arbetar med system för upprätt fixering var begränsat. De främsta riskerna i fråga om säkerhet på arbetsplatsen är förknippade med att djuret plötsligt rör på sig efter att det lämnat fixeringsanordningen och under upphängning.

5. HANDEL

Det finns ingen officiell information om handeln med halal- eller kosherkött.

Enligt data från Eurostat från 2009–2013 var exporten av nötkött från EU till muslimska länder i Medelhavsområdet och till Israel mycket låg (mindre än 15 000 ton slaktviktsekvivalent) jämfört med den totala exporten till tredjeländer (upp till 400 000 ton per år). Dessutom varierar exporten kraftigt från år till år. EU:s export till Mellanöstern ökade kraftigt under de senaste åren, men ligger fortfarande på en låg nivå.

6. SLUTSATSER

Systemen för fixering av nötkreatur som slaktas utan bedövning väljs av de som driver slakterierna för att tillgodose kraven hos respektive religiösa samfund. Dessutom vill slakterierna ha ett system som gör det möjligt för djuren att snabbt förlora medvetandet, sörjer för säkerhet på arbetsplatsen och som är ekonomiskt livskraftigt.

Inom EU används två olika typer av fixeringssystem:

- a) Upprätt fixering där djuren avblodas i upprätt läge (används även för bedövning av djur med bultpistol).
- b) Roterande fixering där djuren avblodas efter att ha lagts på rygg (upp och ner) eller på sidan (endast godkänd för slakt utan bedövning).

¹¹ Se särskilt tabell 40 på sidan 126 och sidan 249 i studien.

Båda systemen har för- och nackdelar. Upprätt fixering ansågs tidigare lämpligare ur djurskyddsperspektiv eftersom djuret inte fixeras i en onaturlig ställning. Data som samlats in från mer än tusen djur i EU visar att det ur djurskyddsperspektiv inte kan dras några definitiva slutsatser som skulle tyda på att ett system är bättre än det andra. På grund av de stora skillnaderna i situationen på slakterierna beror djurskyddet mer på hur anordningarna är konstruerade och används än på om djuren fixeras upprätt eller upp och ner.

Detsamma gäller för aktörernas säkerhet och genomflödet på slaktbandet.

Investerings- och driftskostnaderna är avsevärt högre för system för roterande fixering än för systemen för upprätt fixering. De förstnämnda är emellertid vanliga i EU (80 % av de nötkreatur som slaktas utan bedövning).

De allra flesta system för roterande fixering som används i EU är moderna.

Information om bästa praxis och utbildning om korrekt användning av sådana fixeringssystem bidrar till bättre djurskydd, oberoende av vilket fixeringssystem som används. I BoRest-studien ges en översikt över detta.